

At tjene og frelse

Ugens vers

"Se min tjener, ham støtter jeg, min udvalgte, i ham har jeg fundet velbehag. Jeg lader min ånd komme over ham, og han skal bringe ret til folkene" (Es 42,1).

Introduktion

"Mange føler, at det ville være et stort privilegium at besøge de steder, hvor Kristus har levet på jorden, at gå, hvor hans fod har trådt og at se ud over søen, ved hvis bred han elskede at undervise, og bakkerne og dalene, som hans blik så tit hvilede på. Men vi behøver ikke at rejse til Nazaret, til Kapernaum eller til Betania for at kunne vandre i Jesu fodspor. Dem kan vi finde ved sygesengen, i fattige hytter, i storbyernes overbefolkede gyder og alle vegne, hvor der findes mennesker, som trænger til hjælp og trøst. Ved at gøre, som Jesus gjorde, da han var her på jorden, kan vi gå i hans fodspor" (Ellen White, *Jesu liv*, s. 465).

Esajas talte om en Herrens tjener med en lignende barmhjertigheds-tjeneste: "Det knækkede rør sønderbryder han ikke, den osende væge slukker han ikke, ... Du skal åbne de blindes øjne, føre fangerne ud af fængslet og dem, der sidder i mørket, ud af fangehullet" (Es 42,3.7).

Lad os se nærmere på denne tjener. Hvem er han, og hvad udretter han?

Ugens tekster

- Es 41
- Es 42,1-7
- Es 44,26-45,6
- Es 49,1-12

Et tjenerfolk

Es 41

I Es 41,8 taler Gud om "Israel, min tjener", og i 42,1 introduceres "min tjener". Hvem er denne tjener?

Er det Israel/Jakob, israelitternes stamfar? Er det nationen Israel? Er det Messias/Kristus, som i Det Nye Testamente identificeres som Jesus?

I Esajas 41-53 er der henvisninger til to former for tjenere af Gud. Den ene kaldes "Israel" eller "Jakob", som fx i Es 41,8; 44,1-2.21; 45,4; 48,20. Da Gud omtaler Israel/Jakob i nutid, er det tydeligt, at han/Jakob repræsenterer det folk, der nedstammede fra ham. Dette bekræftes ved den kendsgerning, at frelse for Herrens "tjener Jakob" opnås på det tidspunkt, hvor han rejser ud af Babylon (Es 48,20).

I andre tekster som fx Es 42,1; 50,10; 52,13; 53,11 er Guds tjener ikke navngivet. Første gang han omtales i Es 42,1 er hans identitet ikke tydelig. Men Esajas udvider sin beskrivelse af ham i senere afsnit, og da bliver det tydeligt, at han er en person, som fører Jakobs (Israels) stammer tilbage til Gud (Es 49,5-6) og dør som et sonoffer for syndere (Es 52,13-53,12; se også Es 49,5-6). Han kan derfor ikke være den samme som nationen. Det er altså tydeligt, at Esajas taler om to Herrens tjenere. Den ene er folket, den anden er en enkeltperson.

Es 41,8-20

Hvilken rolle har folket som tjener?

Gud forsikrer Israel om, at folket stadigvæk er Herrens tjener: "Jeg har udvalgt dig, og jeg forkaster dig ikke" (Es 41,9). Og så giver Gud et løfte til Israel, som er et af de største i hele Bibelen: "Frygt ikke, for jeg er med dig, fortvivl ikke, for jeg er din Gud. Jeg styrker dig og hjælper dig, min sejrige hånd holder dig fast" (Es 41,10). Her og i de følgende vers er Israels grundlæggende opgave at stole på, at den sande Gud vil frelse dem (det gjorde kong Akaz ikke) fremfor at stole på andre guder og deres billedstøtter, som andre folkeslag gjorde (Es 41,7.21-24.28-29).

Til eftertanke

Læg mærke til, hvordan Gud i Es 41,14 omtaler nationen som et kryb. Hvad ønskede han at sige med det? Læs hele teksten igen for at finde svaret. Hvad siger det om, at også vi har brug for helt og fuldt at stole på Gud?

Den unavgivne tjener

Es 42,1-7

Hvilken rolle og hvilke egenskaber har Guds unavgivne tjener, som Gud udvælger, og lader sin ånd komme over?

1. Han skal bringe ret til folkene.
2. Han når sine mål på en stille og mild måde.
3. Han er lærer.
4. Han er en pagt mellem Gud og folket.
5. Han bringer lys/håb ved at åbne blindes øjne og føre fanger i frihed.

Es 11

Hvilke ligheder er der mellem denne tjener og "en kvist fra Isajs stub", som Herrens ånd også hviler over?

Ligesom tjeneren i Esajas 42 handler herskeren af Davids hus i Esajas 11 i harmoni med Gud, og sørger for retfærdighed og befrielse for de undertrykte, i tillæg til det at dele visdom og kundskab om Gud. Vi så tidligere, at denne "kvist fra Isajs stub" er Messias, det guddommelige barn i Es 9,5-6, som også bringer fred "uden ophør over Davids trone og hans rige" og hersker "med ret og retfærdighed" (Es 9,6). Det er indlysende, at tjeneren i Esajas 42 er Messias.

Es 42,1-7
Matt 12,15-21

Hvordan identificerer Det Nye Testamente tjeneren, som bringer retfærdighed? Sammenlign de to tekster.

Matthæus 12 citerer fra Esajas 42 og bruger det om Jesu stille helbredelsestjeneste, om Guds elskede søn, som han har behag i (Es 42,1; Matt 3,16-17; Matt 17,5). Det er Jesus og hans tjeneste, som genopretter Guds pagtsforhold med hans folk (Es 42,6; Dan 9,27).

Jesu skabte retfærdighed for mennesker ved at befri dem fra lidelse, uvidenhed om Gud og slaveri under onde ånder forårsaget af Satans undertrykkelse (Luk 10,19). Jesus døde dernæst for at stadfæste den "nye pagt" (Matt 26,28) og skaffe retfærdighed for verden ved at kaste Satan ud, den fremmede, som havde tilranet sig stillingen som "denne verdens fyrste" (Joh 12,31-33).

Til eftertanke

Læs Es 42,1-4, en beskrivelse af Kristus. Brug lidt tid på at meditere over Jesu liv. Hvilke specifikke træk ved hans tjeneste opfyldte lige netop denne profeti? Hvad kan vi lære om, hvordan vi også bør tjene andre?

En persisk "Messias"

Es 44,26-45,6

Hvilken forbløffende profeti indeholder denne tekst?

Esajas tjente som profet fra ca. 745 f.Kr. til ca. 685 f.Kr. Efter at have omtalt en sejrherre fra øst og fra nord (Es 41,2-3.25) og antyde, at dette ville være gode nyheder for Jerusalem (Es 41,27), forudsiger han meget nøjagtigt Kyros ved navns nævnelse. Han kom fra nord og øst for Babylon og indtog det i 539 f.Kr.; han tjente Gud ved at befri jøderne fra deres babyloniske landflygtighed; og han gav fuldmagt til genopbygningen af templet i Jerusalem (Ezra 1).

Der er ca. 146 år fra Esajas' død til Babylons fald. Profetien var altså givet omkring 150 år, før den gik i opfyldelse. Det ville svare til, at George Washington havde forudsagt, at en mand ved navn Dwight Eisenhower skulle være med til at befri Europa i 1945!

Nøjagtigheden i Esajas' profeti kan ikke betvivles. Kyros' handlinger er veldokumenterede i en række oldtidskilder, (bl.a. i babyloniske krøniker), hans egen optegnelse i "Kyros cylinderen" og i Bibelen (2 Krøn 36,22-23; Ezra 1; Dan 5; Dan 6,28; Dan 10,1). Dette er med til at styrke tilliden til, at Guds profeter lang tid i forvejen kan modtage nøjagtige forudsigelser om fremtiden.

Es 45,1

Hvorfor kalder Gud Kyros "sin salvede"?

Det hebraiske ord for "salvede", som bruges her, er det ord, ordet "Messias" kommer fra. Andre steder i Det Gamle Testamente kan det henvise til en salvet ypperstepræst (3 Mos 4,3.5.16; 3 Mos 6,22), en salvet konge i Israel (1 Sam 16,6; 1 Sam 24,6.10; 2 Sam 22,51) eller til Messias, en fremtidig ideel befrier og konge af Davids hus (Sl 2,2; Dan 9,25-26). Fra Esajas' synsvinkel var Kyros en usædvanlig messias; han var ikke israelit. Han skulle gøre ting, som Messias skulle gøre, så som at besejre Guds fjender og befri hans landflygtige folk; men han kunne ikke være den samme som Messias, for han var ikke af Davids slægt.

Ved at forudsige Kyros viste Gud, at han alene kender fremtiden (Es 41,4.21-23. 26-28; Es 44,26). Han talte også til Kyros: "Jeg giver dig mørkets skatte, de bortgemte rigdomme, for at du skal vide, at jeg er Herren, Israels Gud, som kalder dig ved navn" (Es 45,3).

Til eftertanke

Tænk på andre bibelske profetier, der er gået i opfyldelse (fx rigerne i Daniel 2; Daniel 7, eller tidsrammen for Kristus i Dan 9,24-27). Hvilket håb giver disse profetier os som mennesker?

Håb på forhånd

Den kendsgerning, at Esajas nøjagtigt forudsagde Kyros ved navn, forstyrrer mange, som ikke tror, at profeter modtager forudsigelser fra Gud. For at få det til at passe accepterer de teorien om, at en anden profet, en "anden Esajas", som levede på samme tid som Kyros, skrev Esajas 40-46. På den måde bliver Esajas' Bog savet i to, den samme skæbne, som man traditionelt mener, at profeten Esajas selv led (se Hebr 11,37).

Men der er intet historisk bevis for, at der fandtes en anden "Esajas". Hvis han fandtes, ville det være mærkeligt, at Bibelen ikke omtaler ham; for hans budskab er meget vigtigt, og hans litterære kunstfærdighed er fantastisk. Selv de ældste bibelmanuskripter, Esajasrullerne fra Qumran, har ikke et brud mellem Esajas 39 og 40, som kunne antyde en overgang til en ny forfatters arbejde.

Esajas' grundlæggende budskab gennem hele bogen er: Stol på den sande Gud og hans messianske befrier frem for andre magter. Forskere understreger med rette, at fokus skifter fra den assyriske periode i Esajas 1-39 til den babyloniske periode i kapitel 40 og fremefter. Men vi har set, at Esajas 13-14 og 39 allerede forudser et babylonisk fangenskab. Det er rigtigt, at Esajas 1-39 lægger vægt på dom, og at Esajas 40-66 lægger vægt på trøst og opmuntring. Men i de tidlige kapitler finder vi også et stort eftertryk på guddommelig trøst og forsikring, og senere afsnit, som fx Es 42,18-25; Es 43,22-28 og Es 48,1-11, taler om Guds dom over Juda, fordi de har svigtet ham. Esajas' forudsigelser om fremtidig fremgang forudsætter faktisk en mellempriode med lidelse.

Til eftertanke

På trods af, at nationen blev udsat for frygtelige prøvelser på grund af folkets synd, fandtes der nogle iblandt dem, som ikke opgav håbet. De holdt fast ved Guds løfter, som fx 3 Mos 26,40-45. Læs disse vers. Prøv at sætte dig i de hebræeres sted, som var i live efter nederlaget til Babylon. Hvilket håb ville du finde i disse vers?

Hvilke åndelige principper ser du komme til udtryk i disse vers? Hvad siger Gud til Israel? På hvilken måde gælder de samme principper i vores liv?

En medfølende og lidende tjener

Es 49,1-12

Hvem er Guds tjener i disse vers?

Gud kalder ham og giver ham navn, inden han er født, gør hans mund til et sværd, og han vil blive herliggjort ved ham. Han skal føre Israels folk tilbage til sig, være et frelsende lys for hele verden, en pagt, og sætte fanger i frihed. Der er mange ligheder mellem denne beskrivelse og den, vi finder i Esajas 42, hvor tjeneren er Messias. Det Nye Testamente beskriver tjenerens egenskaber i Jesus Kristus både i hans første og hans andet komme: Matt 1,21; Joh 8,12; 9,5; 17,1-5; Åb 1,16; 2,16; 19,15.

Es 49,3

Hvis denne tjener er Messias, hvorfor kalder Gud ham "Israel" her?

Tidligere så vi, at i denne del af Esajas' Bog henviser Guds tjener "Israel/Jakob" til nationen. Men her er det tydeligt, at navnet "Israel" (uden en parallel til "Jakob") benyttes om den individuelle tjener, som fører nationen tilbage til Gud (Es 49,5). Den individuelle tjener er blevet den ideelle repræsentant for nationen, som havde svigtet og dermed sat brugen af navnet Israel over styr (Es 48,1).

Es 49,4.7

Hvilket nyt element finder vi her?

Her møder vi den første antydning af de vanskeligheder, som tjenerens opgave medfører. "Forgæves har jeg anstrengt mig, på tomhed og vind har jeg brugt mine kræfter," klager han. I Dan 9,26 bliver "en salvet fjernet uden dom". Men han klynger sig til sin tro: "Dog, min ret er hos Herren, min løn er hos min Gud" (Es 49,4). J. Alec Motyer bemærker: "Esajas forudså dermed en tjener med en sand menneskelig natur, prøvet på samme måde som os, men som viste sig at være troens banebryder og fuldender med en virkelig, personlig tro, som stadigvæk kan sige: *min Gud*, når intet længere synes at være umagen værd" (J. Alec Motyer, *The Prophecy of Isaiah: An Introduction and Commentary*, s. 387).

Esajas 49,7 er overraskende. Tjeneren "er ringeagtet og afskyet af folk," men Herren siger til ham: "Konger skal se det og rejse sig, stormænd skal kaste sig ned for Herren, ... som udvælger dig."

Til eftertanke

Tænk over hvordan Jesus forblev trofast i sin gerning på trods af vanskeligheder. Hvordan kan du anvende det i dit liv, når du møder modgang?

Til videre studium

- Læs Ellen Whites beskrivelse af Jesu arbejde med at helbrede og undervise i *Jesu liv*, "I Kapernaum", s. 171-178.

"I sjælevindende arbejde er der brug for stor takt og visdom. Frelsen skjulte aldrig sandheden, men han udtalte den altid i kærlighed. I sin omgang med andre udviste han den allerstørste takt, og han var altid venlig og omtænksom. Han var aldrig uforskammet, talte aldrig et hårdt ord uden grund, forårsagede aldrig unødvendig smerte over for en følsom sjæl. Han irettesatte ikke menneskelig svaghed. Frygtløst fordømte han hykleri, vantro og uretfærdighed, men der var gråd i hans stemme, når han udtalte sine barske irettesættelser. Han gjorde aldrig sandheden ubarmhjertig, men viste altid en dyb omsorg for menneskeheden. Hvert eneste menneske var værdifuldt i hans øjne. Han optrådte altid med guddommelig værdighed; alligevel bøjede han sig med den mildeste medfølelse og respekt over for hvert eneste medlem af Guds familie. I hvert menneske så han en, som det var hans opgave at frelse" (Ellen White, *Gospel Workers*, s. 117).

Spørgsmål
til drøftelse

- 1. Læs sammen i klassen beskrivelsen i citatet ovenfor af, hvordan Jesus behandlede andre. Drøft principperne i det, og tal dernæst sammen om, hvor godt jeres egen menighed følger disse principper.**
- 2. Kender du et "knækket rør" eller en "osende væge" (Es 42,3)? Hvordan kan du hjælpe vedkommende uden at "sønderbryde" eller "slukke" ham eller hende? Hvordan kan du lede sådanne mennesker til Jesus? Hvad ville du fortælle dem, så de rent praktisk kan finde helbredelse og hjælp?**
- 3. Hovedbegrundelsen for, at der findes flere forfattere til Esajas' Bog er, at mennesker ikke kan forudsige fremtiden, som Esajas gjorde. Hvad er det grundlæggende problem i dette argument, og hvorfor må vi som kristne direkte afvise den forudsætning?**

Resumé

Befrielse kræver en befrier. Guds tjenernation ville blive befriet af to befriere: Kyros, som ville befri de landflygtige i babylonisk fangenskab, og en unavgiven tjener, hvis identitet som Messias gradvist bliver åbenbaret. Denne tjener skulle genoprette ret og retfærdighed og føre de overlevende tilbage til Gud.

